

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tulostavoiteasiakirja 2022

SISÄLLYSLUETTELO

Tulostavoiteasiakirja 2022	1
1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	3
1.1 Lisäämme elinvoimaa	3
1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen.....	3
1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta	4
1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen	7
1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen	8
1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee.....	9
1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta	11
1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen.....	11
1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut.....	12
1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista.....	13
1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila	14
1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys.....	16
1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite.....	18
2 Toiminnallinen tuloksellisuus.....	18
2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat.....	18
3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	21
4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät	22
5 Voimassaolo ja seuranta	22
5.1 Liite.....	22
6 Allekirjoitukset.....	23

13.12.2021

Toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Yleistä

ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkostojen kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävästä kasvua ja tulevaisuutta sekä hyvinvointia ja sisäistä turvallisuutta.

Pitkän aikavälin strategiset linjaukset

Keski-Suomen ELY-keskus on arvioinut linjauksien pohjaksi maakunnan tilaa, valtakunnallisia strategisia painopisteitä ja maakunnan tavoitteita siihen yhteen sovittaen. Vahva elinkeinoelämä, työllistymismahdollisuudet, terveellinen ympäristö ja alueen hyvä saavutettavuus luovat mahdollisuuksia menestykselle. ELY-keskus huolehtii osaltaan siitä, että maakunnan vahvuuksia tuetaan ja autetaan kehittymään.

1. lisäämme elinvoimaa kohdentamalla resursseja elinkeinorakenteen monipuolistamiseen, yritysten vientimahdollisuuksiin, uusiin innovaatioihin ja osaavan työvoiman saantiin. Ennakoiva yhteistyö yritysten, oppilaitosten ja elinkeinoelämän verkostojen kanssa takaa riittävän vuoropuhelun resurssien suuntaamiseksi.
2. Huolehdimme alueen saavutettavuudesta menestyvän elinkeinoelämän mahdollistamiseksi, samalla luomme asukkaille viihtyisyyttä, turvallisuutta ja mahdollisuuksia työhön ja koulutukseen.
3. Edistämme sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä kehitystä. Erityisesti panostamme uusiutuvien luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen, ruokatuotantoon ja kiertotalouteen. Täten vaikuttamme ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, vähähiilisyteen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen.

Keski-Suomen uudistuva maakuntaohjelma sisältää maakunnan kehittämisen yhteiset toimenpiteet vuosille 2022–2025. Kehittämisen kasvun kärkinä ovat bio- ja kiertotalous, uudistuva teollisuus sekä hyvinvointi. Olemme tukemassa maakuntaohjelman tavoitteiden saavuttamista koko ELY-keskuksen voimin.

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jaettu strategisiin painopisteisiin Lisäämme elinvoimaa ja Tavoittelemme hiilineutraaliutta AVI-ELY-strategia-asiakirjan mukaisesti ja hallitusohjelmaan perustuen. AVI-ELY -strategian strateginen painopiste Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta on sisällytetty poikkileikkaavasti kohtiin Yleistä ja Toiminnallinen tuloksellisuus. ELY-keskukset osaltaan edistävät valtion aluehallinnon yhteisten strategisten painopisteiden tavoitteiden toteutumista. ELY-keskus toteuttaa ja ottaa huomioon omassa toiminnassaan Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet, jotka koskevat viraston tehtäviä. Tästä toiminnasta ELY-keskus raportoi säännönmukaisesti myöhemmin erikseen annettavan ohjeen mukaisesti. Virasto varmistaa Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRF-väline) toimeenpanossaan sisäisen valvonnan, seurannan ja raportoinnin toimivuuden EU:n RRF-asetuksen (2021/241) ja kansallisen RRF-toimeenpanosäädöksen ”Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta” vaatimukset huomioiden.

1.1 Lisäämme elinvoimaa

1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen

Tavoite: *Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Maakunnan työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrä on Covid19-pandemian vaikutusten johdosta edelleen vuotta 2019 korkeammalla tasolla. Pandemian aikana kasvanut työttömyys ei vielä ole rakenteellista, vaikka se pitkittynyttä onkin. Avoimien työpaikkojen määrä on lähtenyt kasvuun ja monilla aloilla ilmenee työvoimapulaa, mutta työmarkkinat eivät edelleenkään toimi pandemiaa edeltävällä tavalla. Työmarkkinoiden vilkastuminen on kuitenkin näkynyt toiminnassamme mm. RekryKoulutusten määrän kysynnän nopeana kasvuna. Vuonna 2020 Keski-Suomen työllisyysaste oli 68,0 %, sen nostamiseen pyritään laaja-alaisella yhteistyöllä maakunnan toimijoiden kanssa.

Tehostamme ja henkilökohtaistamme henkilöasiakkaiden palvelua pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisesti. Vahva alkupalvelu vähentää riskiä työttömyyden pitkittymisestä mahdollistamalla nopeat työnvälitystoimet ja osaamisen kehittämistarpeiden sekä työkykyasioiden huomioon ottamisen asiakkuuden alussa. Kuntakokeilujen käynnistymisen myötä TE-toimistojen asiakasrakenne on muuttunut ja tästä syystä asiakkaan osaamisen tunnistaminen ja kehittäminen sekä työnvälitystoimet, kuten esim. ehdokasasettelu, rekrytointikoulutukset, työtarjoukset sekä rekrytointitapahtumat (Miitti ja TE-live) ovat toiminnan keskiössä. Nämä toimet parantavat osaltaan yritysten osaavan työvoiman saatavuutta, jota edistetään myös toimialakohtaisilla toimenpiteillä ja kohdennetulla koulutustarjonnalla. Tuemme aktiivisesti kuntakokeilujen toimeenpanoa. Kuntakokeilujen ulkopuolella olevien kuntien kanssa yhteistyö jatkuu myös edelleen vahvana.

TE-palveluhankintojen jatkuvalla kehittämisellä ja niiden tuntemuksen lisäämisellä avaamme mahdollisuuksia poluttaa asiakasta työmarkkinoille entistä paremmin. Tuemme siirtymiä työvoiman ulkopuolelta työmarkkinoille sekä työurien pidentämistä edistämällä

ikäntyvän ja osatyökykyisen työvoiman työmarkkinoille pääsyä. Investointi- ja kehittämisrahoituksen suuntaamista jatketaan yritysten uudistumista ja uusia työpaikkoja synnyttäviiin hankkeisiin. Maaseuturahaston avulla edistämme uusien yritysten ja työpaikkojen syntymistä maaseudulle.

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TA)	44	44	43	43
Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen, % (TA)	39	37	33	33
Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)	7	7	7	7

TA = tavoite sisältyy valtion talousarvioon

1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Tavoite: *Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot ovat 4 % bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. ELY-keskukset edistävät t&k&i tavoitetta erityisesti tukemalla pk-yritysten uusien tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen liittyviä hankkeita.*

Maakunnan ICT-sektorilla tapahtuu aktiivista kehittämistä mm. kyberturvallisuudessa, myös biotalouteen kytkeytyvässä TKI-toiminnassa on vahvaa nostetta uusien tuoteratkaisujen osalta. Jyväskylän yliopistossa on käynnistynyt DI-koulutusohjelma, joka osaltaan tulee jatkossa vahvistamaan maakunnan yritysten TKI-osaamista.

Tuemme yritysten sekä oppi- ja tutkimuslaitosten verkottumista kehittämisresurssien vahvistamiseksi ja uusimpaan tietoon pohjautuvien innovaatioiden synnyttämiseksi. Osallistumme maakunnan elinkeinotoimijoiden kanssa toimialakohtaisten innovaatio- ja tuotekehitysekosysteemien kehittämiseen sekä TKI- ja keksintötoimintaa aktivoiviin tapahtumiin (mm. Kasvu Open, Keksintöjen Viikko). Tuemme Jyväskylän kaupungin ja valtion välistä innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen toteuttamista.

Yritysrahoituksen avulla tuemme yritysten tuotekehityshankkeita kartoitus- ja valmisteluvaiheen rahoituksesta aina investointeihin saakka. Rahoituksen kohdennuksessa sovelletaan Länsi-Suomen yritysrahoitusstrategiaan kirjattuja alueellisia painotuksia. Tavoitteenamme on, että toiminta-alueen pk-yritykset hakevat entistä aktiivisemmin rahoitusta

13.12.2021

tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen sekä tuotannollisiin investointeihin. Maaseuturahaston perustamistuella tuemme maaseudun yritysten tuotekehityshankkeita.

Mittari: *ELY-keskusten toimenpiteet tki- tavoitteen edistämiseksi (rahoituspalvelut, innovaatioympäristöjen ja liiketoimintaekosysteemien edistäminen sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen) (sanallinen)*

- Toimialakohtaisten ekosysteemien rakentumista edistävien teemaryhmien toimintaan osallistuu yhteensä n. 60 yritystä.
- Yritysten kehittämisavustuksella ja maaseuturahaston perustamistuella rahoitettujen tuotekehityshankkeiden lukumäärä

Tavoite: *Aktivointitoimien avulla yhä useampi yritys kehittää toimintaansa kasvun mahdollistamiseksi*

Covid19-pandemia muutti toteuttamiemme aktivointitoimien ja asiakashankinnan muotoja, mm. kumppanien kanssa toteutettavan klinikkatoiminnan siirsimme verkkoympäristöön. Kehitämme toteutusmallia jatkossakin keskeisten sidosryhmien kanssa mm. toteutuksen hybridiratkaisut huomioiden. Team Finland -verkoston rooli yritysten kehittämistoimiin aktivoimisessa on edelleen keskeinen. KasvuCRM-järjestelmän kattavalla käytöllä tehostamme yritysasiakkaiden palveluprosessien kokonaislaatua ja palvelutarpeen nopeaa arviointia. TE-toimisto panostaa edelleen vahvaan yritys yhteistyöhön ja uusasiakashankintaan toteuttamalla yrityskäyntejä potentiaalsiin kasvuyrityksiin. Työvoiman saataavuuteen liittyvien kysymysten osalta mahdollistamme yritysten kasvun edellytyksiä joustavien ja kohdennettujen rekrytointipalvelujen avulla ja tarjoamme yhteishankintakoulutusta aktiivisesti yritysten käyttöön. Yritysten kehittämisavustuksella ja maaseuturahaston yritysryhmähankkeilla tuemme toimia, joilla parannetaan pk-yritysten kehittymis- ja kasvu edellytyksiä.

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Kasvu CRM-järjestelmään kirjattujen liidien määrä (kpl)	125	150	175	200

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat yhteisten Team Finland-tavoitteiden edistämiseen ja kehittävät yhteistyötään TF-verkoston toimijoiden kanssa.*

Vientivetoisena maakuntana Keski-Suomen Team Finland -verkoston on keskeistä ylläpitää ja kehittää tarjoamaansa saumatonta palveluketjua maakunnasta maailmalle. Team Finland -strategian mukaisesti koordinoimme ja aktivoimme alueemme TF-verkoston toimintaa. Sitoudumme verkoston yhteisiin tavoitteisiin sekä sen yhteistyön jatkuvaan kehittämiseen mm. toimijoiden roolien selkiyttämisen, asiakaslähtöisyyden lisäämisen ja palvelupolkujen kirkastamisen kautta. KasvuCRM-järjestelmässä yritysten palvelutarpeet ovat yhtenäisen näkyvyyden piirissä ja niitä voidaan järjestelmässä tehtävien liidien avulla välittää TF-verkoston ydintoimijoiden kesken. Tämä tehostaa

yritysassiakkaiden palveluiden saatavuutta ja palvelutarpeen nopeaa arviointia. Lisäämme verkoston näkyvyyttä uuden markkinointimateriaalin ja info-toiminnan kautta koko maakunnassa. Jatkokehitämme palvelujen markkinointikanavia suoraan pk-yrityksille, mutta myös maakunnan elinkeinotoimijoiden kautta. Markkinoimme kansainvälisten osaajien rekrytointiin liittyviä palveluita ja ohjelmia (mm. Talent Boost, Talent Explorer) ja edistämme yritysten ja maakunnan elinkeinotoimijoiden viennin kannalta keskeisten IPR-asioiden tuntemusta.

Mittari: *ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi (sanallinen)*

- Alueellisen TF-markkinointimateriaalin luominen sekä infot verkoston toiminnasta maakunnan yrityspalvelutoimijoille.
- TF-verkostoon kohdistuvat aktivointitoimet
- IPR- infomateriaalin luominen ja järjestetyt IPR-infotilaisuudet (vähintään 3 kpl).
- Aktivointitoimiin osallistuvien yritysten lukumäärä.

Tavoite: *Yritysrahoitusta saavat pk-yritykset kasvavat uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistymällä.*

Keski-Suomi nojaa vahvasti vientiin. Maakunnan vientiteollisuus tarjoaa 20 000–25 000 työpaikkaa, joka on lähes neljännes maakunnan kaikista työpaikoista. Pk-yritysten uudistuminen ja kansainvälistyminen ovat myös jatkossa maakunnan hyvinvoinnin kannalta keskeisiä tekijöitä. Yritysten kansainvälistymistä edistävien hankkeiden määrä on lähtenyt vuonna 2021 kasvuun, samoin investointirahoituksen kysyntä on nousussa. Vuoden 2021 REACT- elpymisrahoitus aktivoi yrityksiä kiitettävästi toimintansa kehittämiseen.

Rakennerahastot tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia pk-yritysten liiketoiminnan kasvuun, uudistamiseen ja kansainvälistymiseen. Niiden avulla kannustamme yrityksiä käynnistämään vaikuttavia pitkän aikavälin kilpailukykyä parantavia hankkeita. Yritysrahoituksen kohdennuksessa sovelletaan Länsi-Suomen yritysrahoitusstrategiassa kuvattuja alueellisia painotuksia, huomioiden mm. vähähiilisyystavoitteen edistäminen.

Maaseuturahaston kautta rahoitetaan pienten ja mikroyritysten kasvua edistäviä investointeja ja kehittämistä. Maaseudun yritysten uudistumista ja kansainvälistymistä edistetään myös yritysryhmähankkeilla (mm. elintarvikeala).

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio)	20	20	20	21
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio)	16	17	18	19

13.12.2021

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Rahoitetuissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio)	423	439	445	500

Tavoite: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.*

Vaikka Keski-Suomessa toimivat luovan alan organisaatiot ovat kooltaan pieniä, tarjonta on kuitenkin runsasta ja laadukasta kattaa koko maakunnan. Tavoitteenamme on edistää luovan talouden verkostotoimintaa, jossa erilaisia palveluja yhdistämällä lisätään matkailun vetovoimaa ja sitä kautta luodaan työmahdollisuuksia myös pienille kulttuurin ja luovan alan toimijoille. Informoimme luovan sekä kulttuurialan toimijoita säännöllisesti alueellisista ja valtakunnallisista rahoitushauista ja tuomme esille alan toimintaedellytysten tukemista sidosryhmien kanssa tehtävässä aluekehittämistyössä.

Maaseuturahoituksen rooli tavoitetta tukevien hankkeiden rahoittamisessa on keskeinen, erityisesti Leader-ryhmien rahoitus sopii hyvin pienten, luovaa taloutta, kulttuurimatkailua ja kulttuurialaa kehittävien hankkeiden tukemiseen. Syksyllä 2021 käynnistyvä "Keski-Suomen luovien alojen kasvuohjelma"-hanke (ESR) kehittää luovan alan yritysverkoston toimintaa toteuttamalla tuote- ja palvelukehitystoiminnan osaamisen kehittämiseen tähtäävän koulutuskokonaisuuden.

Mittari: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet (sanallinen).*

- Luovan talouden teemaryhmän perustaminen Keski-Suomeen ja sen toiminnan kehittäminen verkostoyhteistyönä.
- Kulttuurialan ja luovan alan rahoitusmahdollisuuksista, hyvistä käytännöistä ja toimintaan liittyvistä kehittämiskohteista tiedotetaan ELY-keskuksen uutiskirjeellä 3-4 kertaa vuodessa. Tavoitteena on kasvattaa uutiskirjeen tilaajamääriä.
- Luovaa alaa, kulttuurimatkailua tai kulttuurialan toimintaa kehittäville hankkeille myönnetyn rahoituksen määrä.

1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen

Tavoite: *Edistetään erilaisten elinkeinojen vastuullisuutta ja kilpailukykyä, maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden sekä palvelualojen kehittämishankkeita, matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä, kalastuselinkeinojen toimintaedellytyksiä kasvattaen kalatalouden arvoketjun arvoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja alan yritysten vientiedellytyksiä.*

Maataloudessa on käynnissä voimakas rakennemuutos, samaan aikaan vastuullisuusky-symyksistä huolehtiminen on korostunut elintarvikeketjun alkutuotannossa. Vastuullisuu-den lisääminen ja samanaikainen kannattavuuden parantaminen sekä viljelijöiden ase-man vahvistaminen ruokaketjussa ovatkin keskeisiä kehittämiskohteita. Olemme toteutta-massa Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelmaa, joka sisältää useita ruokaketjun vastuullisuuden parantamiseen tähtääviä tavoitteita ja toimenpi-teitä. Olemme mukana Keski-Suomen ruokaverkoston kehittämisstrategian laadin-nassa vuosille 2022–2027 ja tukemassa siinä asetettujen tavoitteiden saavuttamista myös elinkeinojen vastuullisuuden osalta.

Parannamme kotimaisen ruuantuotannon asemaa ja vastuullisuutta edistämällä mm. lä-hirruan tuotantoa ja käyttöä sekä vahvistamalla maatalousyrittäjien osaamista ja tuke-malla maatilojen sukupolvenvaihdoksia. Valvontatoimilla varmistamme elintarvikeketjun alkutuotantotoiminnan säädösvaatimusten mukaisuutta. Maaseuturahaston kautta edis-tämme elintarvike- ja matkailualan yritysten vastuullisuutta, kilpailukykyä ja vientiedelly-tyksiä sekä kotimaisen lähi- ja luomuruuan käyttöä.

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Elintarvikeketjun turvalli-suus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeket-jun toimijoiden osuus), %	91	92	93	93

1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen

Tavoite: *Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Myös alemman tieverkon kuntoon panostetaan.*

Saavutettavuus on keskeinen tekijä Keski-Suomen kasvulle sekä kehitykselle. Hyvä saa-vutettavuus perustuu tieverkon sekä siihen pohjautuvan kestävä liikunnan ja kuljetta-misen toimintavarmuuteen. Palvelutason säilyttäminen päätieverkolla edellyttää lähivuo-sina jo suunniteltujen isojen kehittämisinvestointien toteuttamista. Vähäliikenteisten tei-den palvelutasoa pidämme yllä olemassa olevien resurssien puitteissa, vaikka korjaus-velka onkin jo suuri.

Maanteiden palvelutason varmistamme laadukkailla tienpidon toimilla, jotka priorisoidaan liikenteen kysynnän (mm. elinkeinoelämän kuljetukset) mukaisesti. Varmistamme pää-väylien sekä vilkkaasti liikennöityjen teiden päivittäisen liikennöitävyyden ympärivuoti-sesti. Valtateillä 4 ja 9 parannamme hankesuunnitelmavalmiutta valtakunnallisen liiken-neverkon strategisen tilannekuvan ja Liikenne 12 investointiohjelman mukaisesti. Käyn-nistämme Jyväskylän seudun MAL-sopimuksen puitteissa pienten kustannustehokkaiden hankkeiden toteutuksen.

13.12.2021

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteillä (kpl)	119	113	108	104
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	3,0	2,8	2,9	2,9
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	2,6	2,5	2,6	2,6

1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Tavoite: *Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee*

Osaavan työvoiman saatavuus on ongelmana Keski-Suomessa varsinkin sote- ja ict-aloilla sekä yleisemminkin maakunnan reuna-alueilla. Covid19-pandemian aikana on havaittu, että ammatillinen oppiminen voi tapahtua tehokkaasti myös verkossa. Verkko-opetus tarjoaa myös jatkossa koulutusmahdollisuuksia niille maakunnan reuna-alueilla asuville, joiden on aikaisemmin ollut hankalaa päästä koulutukseen. Näin entistä useammalla on mahdollista hankkia koulutusta ja yritykset saavat tarvitsemaansa työvoimaa. Työnhakijoiden koulutus rakenne on Keski-Suomessa tällä hetkellä monipuolinen ja asiakkaat entistä korkeammin koulutettuja työntekijöitä. Erityisen tärkeää onkin lisätä työnhakijoiden ja työnantajien tarpeisiin räätälöityjä koulutusmahdollisuuksia, alueen koko koulutustarjonta huomioiden.

Jatkamme kumppaniemme kanssa maakunnallista osaamistarpeiden ennakoitavuutta sekä jatkuvan oppimisen, elinikäisen ohjauksen ja työllisyydenhoidon alueellista strategia- ja verkostotyötä. Ne tukevat osaltaan osaamistason nousua kaikilla koulutusasteilla ja -aloilla. Uusien koulutusratkaisujen ja -sisältöjen suunnittelussa jatkamme tiivistä yhteistyötä työnantajien kanssa ja teemme uusia avauksia työvoimakoulutustarjontaan elinkeinoelämästä tulevien signaalien perusteella. Panostamme alueellisen työvoimapulan ja kohtaanto-ongelmien selvittämiseen, jotta uudelleen koulutautumista suunnittelevat työttömät työnhakijat saadaan ohjattua entistä paremmin niille aloille, joissa osaavan työvoiman tarvetta ilmenee. Toteuttamiemme ESR-hankkeiden avulla kehitämme TE-palvelujen laadullista vaikuttavuutta (Laava-hanke) ja uusia ratkaisuja kohtaanto-ongelmiin (Monipaikka-hanke). Tuemme ESR-varoin uusien innovatiivisten menetelmien kehittämistä osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden saralla.

Maakunnallinen ELO-verkostotyö on aktiivista ja alueen toimijat ovat sitoutuneet yhteiseen kehittämiseen. Läpileikkaavana näkökulmana työssä on ennakoitavuuden ja osaamisen hyödyntäminen sekä etäohjauksen ja -opetuksen kielteisten seurausten minimoiminen. Verkosto tuo esiin ja etsii ratkaisuja elinikäisen ohjauksen haasteisiin, jotka liittyvät

13.12.2021

alueen toimintaympäristöön (välimatkat, monialainen yhteistyö) ja talouteen (toimeentulon kannustinloukut). Ohjauksen ja oppimisen tuen tarvetta lisäävät haasteet (oppivelvollisuuden laajennus, digiosaamisen ja perustaitojen puutteet, etäopiskelu) sekä osaamisen uudistamisen tason nosto. Vuosia 2021–2022 käsittävää ELO-strategian toteuttamista tuemme aktiivisella sidosryhmätyöllä.

Olemme kutsuneet koolle maakunnallisen jatkuvan oppimisen ja työllisyyden strategisen yhteistyöryhmän, jonka tavoitteena on toimia alueellisena vastinparina valtakunnalliselle JOTPA-keskukselle kohtaantohaasteen ratkaisemiseksi. Ryhmään on kutsuttu mukaan laaja-alaisesti eri sidosryhmiä ja sen toiminnan kehittämistä koordinoi jatkuvan oppimisen koordinaattori.

Mittari: *Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastavat elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin (sanallinen).*

- TE-palveluhankintojen uudenaikaiset avaukset osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi.
- Tilannekuva-analyysit mm. kohtaanto-ongelmiin liittyvien ratkaisujen löytämiseksi.
- Osaavan työvoiman saatavuutta edistäviin ESR-hankkeisiin myönnetyn rahoituksen määrä.
- Rekrytointiongelmista ilmoittavien yritysten määrän lasku Keski-Suomessa.

Mittari: *Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen (sanallinen).*

- ELO-toimintaan liittyvien verkostotilaisuuksien määrät
- ELO-strategian toteutumista tukevat toimenpiteet

Tavoite: *Maahanmuutolla ja kotouttamisella edistetään työllisyyttä, osaamista ja talouskasvua.*

Keski-Suomessa maahanmuuttajien työttömyys on perinteisesti ollut korkeammalla tasolla koko maahan nähden, ero on kuitenkin kaventunut viime vuosina. Kotoutumiskoulutukseen pääsy on melko nopeaa ja maahanmuuttajien aktiivointiaste on korkea. Kuntakoikeilujen hidas käynnistyminen on jossain määrin heikentänyt maahanmuuttajien palveluja vuoden 2021 aikana, mutta asia on korjaantumassa. Pakolaisten vastaanottamisen näkökulmasta kuntapaikkatarjontaa Keski-Suomessa on näillä näkymin tarjolla riittävästi.

Jatkamme resurssiemme puitteissa kuntien ja muun verkoston kanssa tehtävää yhteistyötä maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden osallistumme aktiivisesti alueen korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa maakunnalliseen verkosto- ja hanketyöhön, joka tukee työperäistä maahanmuuttoa, edistää kv-opiskelijoiden osaamisen parempaa hyödyntämistä maakunnan yrityksissä sekä kannustaa kv-opiskelijoita käynnistämään yritystoimintaa Suomessa. Edistämme osaltamme ”Talent Boost” -ohjelman toimeenpanoa (mm. maakunnallinen Hoksautus-hanke) ja vastaamme ”Kokka kohti Suomea”-hankekokonaisuuden hallinnoinnista. ESR-ohjelman kautta rahoitamme hankkeita, joissa kehitetään uusia keinoja maahanmuuttajien ja kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisen

edistämiseksi. Olemme mukana Pirkanmaan ELY-keskuksen IMAGO-kampanjassa, jolla tuetaan kansainvälistä maahanmuuttoa. TE-toimisto tarjoaa ratkaisuja ulkomaisen työvoiman hankinnassa yrityksiin ja markkinoi kansainvälisen työväilyksen sekä EURES:n palveluja yrityskäyntien yhteydessä. TE-toimisto tarjoaa myös työlupaneuvontaa ulkomaisen työvoiman rekrytointia harkitseville työnantajille.

Mittari: *Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä (sanallinen).*

- Maahanmuuttajille kohdennettujen työelämälähtöisten valmennusten ja työvoimakoulutusten lukumäärä.
- Maahanmuuttajien ja kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä ja yrittäjyyttä edistäviin ESR-hankkeisiin myönnetyn rahoituksen määrä.

1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta

1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen

Tavoite: *Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Alueellisella ja paikallisella yhteistyöllä tuetaan siirtymistä hiilineutraalisuuteen, materiaalitehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Toimien vaikutuksina päästöt vähenevät.*

Keski-Suomen valmisteilla olevan maakuntastrategian yhtenä keskeisenä tavoitteena on maakunnan hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Tuemme Keski-Suomen liittoa maakunnallisen hiilineutraaliuden tiekartan laatimisessa ja osallistumme siihen liittyvän ohjausryhmän toimintaan. Tuemme mahdollisuuksien mukaan myös kunnallisten ja muiden alueellisten ilmasto-ohjelmien toteuttamista. Hyödynnämme ilmastorajapintojen tunnistamisessa ja toiminnan suuntaamisessa ELY-keskusten Ilmastoasiantuntijaverkoston työn tuloksia (mm. Ilmastotiekartta) sekä muita alueellisia tietolähteitä ja työkaluja (mm. KILVA, Päästötietopalvelu, skenaariotyökalut) Huomioimme Aluehallintoviraston, ELY-keskusten ja ohjaavien tahojen yhteisen ilmastoryhmän työn ilmastoteemassa sekä hiilineutraaliuden edistämiseksi. Joulukuussa 2021 työnsä aloittanut ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija vahvistaa osaltaan resurssejamme hiilineutraaliustavoitteiden edistämiseksi.

Osallistumme Keski-Suomen Liiton parhaillaan valmisteleman maakunnallisen liityntäpysäköintistrategian valmisteluun. Lisäksi tuemme Järvi-Suomen ympäristö- ja ilmasto-ohjelmaa, jonka puitteissa toteutetuilla hankkeilla lisätään mm. maaperän hiilen sidontaa edistäviä toimenpiteitä. Ympäristökasvatuksen hankeavustuksilla olemme edistämässä ilmastokasvatusta valtakunnallisesti.

Vaikutamme alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi. Edistämme tulvasuojelua sekä peltojen ja metsien vesitaloutta vesistövaikutusten pienentämiseksi ja

13.12.2021

maaperän hiilensidonnan parantamiseksi. Tuemme maatalouden ja elintarviketeollisuuden sivuvirtojen jalostamista energian tuotantoon (mm. biokaasulaitokset).

Yritysrahoitus tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia tukea hiilineutraaliustavoitteita pk-yritysten energia- ja materiaalitehokkuutta parantamalla sekä kohdentamalla yritysrahoitusta kiertotalouden edistämiseen ja materiaalitehokkuutta parantavien ratkaisujen rahoittamiseen ”do not significant harm”-periaate huomioiden. Hyödynnämme laeasti ELY-keskuksen asiantuntijoiden osaamista ilmastovaikutusten tunnistamisessa myös yritysrahoituksen parissa.

Liikenteen osalta on keskeistä vaikuttaa kulkutapavalintoihin parantamalla kävelyn ja pyöräilyn sekä julkisen henkilöliikenteen saavutettavuutta. Olemme osaltamme turvaamassa julkisen henkilöliikenteen riittävää peruspalvelutasoa maaseutumaisten kuntien ja kaupunkien välillä. Osallistumme alueen maankäytön suunnitteluun edistämällä liikunnan ratkaisuja, joiden tavoitteena on parantaa kestävästä liikkumisesta ja kuljettamisesta. Tieverkon hyvällä palvelutasolla vaikutetaan liikenteen sujuvuuteen, mikä hillitsee osaltaan päästöjä. Huomioimme hiilineutraaliutta edistävät seikat tienpidon ja investointien hankinnoissa.

Mittari: *Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi (sanallinen).*

- Maaseuturahaston elpymisvaroilla rahoitettujen biokaasulaitosten lukumäärä.
- Sitoutumisaste maatalouden ympäristötukijärjestelmään maakunnassa säilyy tai kasvaa.
- EAKR-rahoituksesta kohdistuu 35% ilmastotavoitteita tukeviin toimiin.
- Väyläviraston investointeja ja kunnossapitoa koskevat linjaukset otetaan käyttöön (päästötön työmaa).
- ELY-keskusten Ilmastotiekartan hyödyntäminen vastuualueet ylittävien ja hiilineutraaliutta edistävien toimenpiteiden suunnittelussa ja toimeenpanossa.
- Ympäristökasvatuksen hankeavustusten lukumäärä.
- Kasvihuonekaasupäästöjen kehitys (SYKE:n päästötietopalvelu).

1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut

Tavoite: *Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.*

Keski-Suomi profiloituu vahvana bio- ja kiertotalouden maakuntana. Äänekosken biotuetetaan ympärille syntyvät ekosysteemit ja Saarijärven BioPaavo-yrityskiihdyttämö lisäävät maakunnan innovaatiokyvykkyyttä, uudistavat perinteistä metsäteollisuuttamme ja luovat askelmerkkejä kohti tulevaisuutta. Jyväskylässä sijaitsevat korkeakoulut ovat erikoistuneet vähähiilisuuden tavoitteluun sekä bio- ja kiertotalouteen, esimerkkeinä Jyväskylän yliopiston monitieteellinen School of Resource Wisdom (WISDOM) -verkosto sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun pääosin Saarijärvellä toimiva Biotalousinstituutti. Myös VTT ja Luke tekevät alueella aktiivista tutkimusyhteistyötä bio- ja kiertotalouden parissa. Kestävä Elinvoima -tiimillä on merkittävä rooli ELY-keskuksen kiertotalouteen liittyvien resurssien, tiedon ja osaamisen yhteen nivomisessa yli vastuualuearajojen. Vahvistamme kiertotalouden edistämiseen liittyvää resurssiamme palkkaamalla joulukuussa 2021 tehtävässään aloittavan ilmasto- ja kiertotalousasiantuntijan. Alueellinen strateginen

13.12.2021

tavoitteemme bio- ja kiertotalouden ekosysteemin synnyttämiseksi ja vahvistamiseksi tukee osaltaan kiertotaloustavoitteiden saavuttamista.

Rakennerahastovarojen avulla olemme tukemassa uusia ratkaisuja globaaleihin kiertotalouden haasteisiin ja samalla luomassa edellytyksiä kansainvälistäkin kasvua tuottavaan yritystoimintaan. Maaseuturahastosta rahoitettujen hankkeiden kautta välitetään tietoa kiertotaloudesta ja sen mahdollisuuksista. Tavoitteena on koota yritysryhmähankkeita, joissa edistetään kiertotalouden hyödyntämistä yrityksissä tai yritysten mahdollisuutta kehittää uutta liiketoimintaa kiertotalouden parissa.

Huomioimme vaikutusmahdollisuudet yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistämässä mm. ympäristölupahakemuksista ja kuntien jätehuoltomääräyksistä annettavissa lausunnoissa ja kannustamme yrityksiä kierrätettävien jakeiden erotteluun. Ympäristölupiin liittyvissä valvonnoissa kiinnitämme huomiota yhdyskuntajätteen lajitteluun. Jatkamme valtakunnallisen jätesuunnitelman toimeenpanoa ja osallistumme uuden jätelain mukaisen alueellisen yhteistyöryhmän perustamiseen ja toimintaan. Selvitämme orgaanisen jätteen kaatopaikkarajoituksen toimivuutta ja mahdollisia lisätoimia kierrätyskelpoisen jätteen ohjaamiseksi pois kaatopaikkasijoituksesta. Lisäksi kartoitamme alueellisten tavoitteiden asettamista kierrätyksen lisäämiseksi.

Tierakenteiden osalta varmistetaan niiden korkea laatu ja pitkäikäisyys sekä tehtävien toimenpiteiden oikea-aikaisuus rakenteiden elinkaaren maksimoimiseksi. Korjaus- ja parantamishankkeiden suunnitteluvaiheessa huomioidaan rakenteiden uudet käyttömahdollisuudet, purkumateriaalien hyötykäyttö ja kierrätys.

Mittari: *Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen (sanallinen).*

- Alueellisen yhteistyöryhmän toiminnan aloittaminen liittyen valtakunnallisen jätesuunnitelman valmisteluun ja toimeenpanoon.
- Myönnetyn EAKR-rahoituksen määrä hankkeisiin, joissa pk- yritykset kehittävät uusia, innovatiivisia kiertotalouden ratkaisuja.
- Myönnetyn MSR-rahoituksen määrä hankkeisiin, joilla edistetään kiertotaloutta, vastuullisuutta ja ympäristötietoisuutta.
- Liikenteen investointeihin liittyvät tarkoituksenmukaiset kierrätysmateriaalien hyödyntämismenetelmät.
- Yhdyskuntajätteen kierrätyksen lisääntymisen määrä Keski-Suomessa (tn).

1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista

Tavoite: *Varmistetaan, että alueilla tehtävät ratkaisut ovat kestäviä muuttuvassa ilmastossa. Vaikutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttösektoriin liittyviin maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden sekä maaperän hiilensidonnan edistämiseksi.*

Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen liittyvää riskien hallintaa kaikilla vastualueilla ja yhteisissä toiminnoissa. Joulukuussa 2021 aloittaneen ilmasto-

13.12.2021

kiertotalousasiantuntijan avulla tehostamme ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyviä toimia sekä ELY-keskuksen sisäisessä toiminnassa että ulkoisessa verkostotyössä.

Jatkamme yhteistyötä kuntien kanssa tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa sekä tuemme luonnonmukaisten ratkaisujen käyttöä vesistötoimenpiteissä. Liikennejärjestelmäsuunnittelussa huomioimme maankäytön tulvariskien hallinnan ja hulevesisuunnittelun yhdessä kuntien kanssa, myös tienpidossa huomioimme tulvahallinnan tarpeet.

Edistämme hyvien viljelymenetelmien käyttöä sekä maatalouden vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta mm. ympäristösopimuksilla sekä Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelman toimenpiteillä. Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelmassa on ilmastonmuutokseen sopeutumista edistäviä toimenpiteitä kuten huonokuntoisten ja syrjäisten peltolohkojen metsittäminen. Maaseudun kehittämisohjelman toimenpitein edistämme maatalousmaan päästöjen vähentämistä ja hiilensidonnan vahvistamista.

Alueidenkäytön edistämässä pyrimme hillitsemään ilmastonmuutosta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisesti. Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen varautuminen on teemana kuntien kanssa käytävissä kehittämiskeskusteluissa.

1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

Tavoite: *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu toteuttamalla METSO-ohjelmaa sekä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitohankkeita. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa ja seurantaan toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia.*

METSO-ohjelman toteutus on edennyt suunnitelmien mukaisesti, sen sijaan maakunta-kaavan ja soidensuojeluohjelman täydennys ehdotuksen kohteiden toteutus on ollut haastavaa. Kohteiden toteuttaminen on maanomistajille vapaaehtoista ja monet eivät näe suojelua houkuttelevaksi vaihtoehdoksi.

HELMI-elinympäristöohjelman osalta luvassa on erittäin aktiivinen vuosi. Vastuullamme on seitsemän ohjelmaan kuuluvaa lintuvesikohdetta, joista kuusi on ensimmäisen luokan priorisointikohteita ja yksi yhteiskohde Metsähallituksen kanssa. Kolmelle kohteesta on laadittu kunnostussuunnitelma, lopuille toimenpidesuunnitelma on valmistelussa. Perinnebiotooppiteemassa painopiste siirtyy vuonna 2022 inventoinneista kunnostuksiin ja hoidon järjestämiseen. Hoitosuunnitelmien laatimista ja toteuttamista on hidastanut epätietoisuus tukijärjestelmästä. Inventointeja jatkamme sitä mukaan, kun tarjolle tulee soveltuvia kunnostuskohteita, joilta inventointitietoa ei ole tai kohdetieto on vanhentunutta tai puutteellista. Maatalouden ympäristösopimuskohteiden inventointeihin kertyy myös vuosittain päivitys- ja täydennystarvetta. Jatkamme ohjelmaan liittyvää luonnonsuojelulain jalopuumetsiköiden hoitotarpeen inventointia ja toteutamme siihen liittyviä hoito-toimia. HELMI-pienvesihanke käynnistyy kunnostuskohdealueiden priorisoinnilla ja kunnostukseen tähtäävillä inventoinneilla. Ohjelman suoteemaan liittyen toteutamme lettojen esiintymisen, tilan ja ennallistamis- ja hoitotarpeiden selvityksen ja aloitamme yhden suo-kohteen ennallistamisen toteuttamisen.

13.12.2021

Hyödynnämme haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmassa esitettyjä lajikohtaisia hallintatoimenpiteitä torjuntatoimien kohdentamisessa. Pää tavoitteenamme on edesauttaa jättiputkien hävittämistä Suomesta vuoteen 2038 mennessä.

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	650	700	700	700

Mittari: *Luontotyyppien ja lajisuojelun edistäminen (sanallinen).*

- Aloitettujen/valmistuneiden Helmi-lintuvesikunnostuskohteiden määrä.
- Perinnebiotooppien inventointikohteita 20–30 kappaletta.
- Jalopuumetsiköiden hoitotoimia toteutetaan 3–6 kohteessa ja inventointeja tehdään 20–30 kohteessa.
- Pienvesihankkeen käynnistys ja kiireellisimminkin kunnostettavien toteuttamiskelpoisten pienvesikohteiden ja -keskittymien priorisointi.
- Uhanalaisten lajien esiintymien hoitaminen ELY-keskuksen työnä tai talkoo-/ostopalvelutyönä 10–20 kohteessa.

Tavoite: *Vesien tila paranee edistämällä vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, niiden toimenpideohjelmien ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta. Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi edistetään maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierroksen elvyttäminen, metsien ja peltojen vesitalous ja tulvasuojelu sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa.*

Yhdyskuntien jätevesipuhdistamojen peruskunnostukset ja maatalouteen liittyvät vesihuollolliset toimet etenevät hyvää vauhtia. Metsätalouden toimenpiteistä koulutus ja neuvonta sekä metsätalouden eroosiohaittojen torjunta tarvitsevat edelleen tehostamista. Turvetuotannon vesisuojelutoimet ovat edenneet suunnitellusti. Uusia turvetuotantoalueita ei juurikaan ole tullut viime vuosina luvitettaviksi.

Vesiensuojelun tehostamisohjelma 2019–2023 tukee osaltaan vesienhoitotoimenpiteiden toteutusta mm. myöntämällä rahoitusta vesienhoitotavoitteita edistäville kunnostushankkeille, kunnostusverkostojen vahvistamiselle ja uusien verkostojen syntymiselle. Ohjelma tehostaa myös kaupunkivesien hallintaa rahoittamalla hankkeita, jotka vähentävät haitallisia aineita jäte- ja hulevesistä, kehittävät jäteveden puhdistusprosesseja sekä löytävät uusia luonnonmukaisia ratkaisuja kaupunkivesien tilan parantamiseksi. Vesiensuojelun tehostamisohjelmalla pyritään osaltaan toteuttamaan myös vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2022-2027 esitettyjä tavoitteita vesien tilan parantamiseksi. Rahoitusta myönnettäessä pyrimme ottamaan huomioon toimenpideohjelmassa esitettyjä tavoitteita alueen vesistöille.

13.12.2021

Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelman toimenpiteillä edistetään vesistöjen tilan säilymistä vähintään hyvänä tai paranemista vähintään hyvälle tasolle. Ohjelman toimenpiteillä vähennetään maatalouden ilmasto- ja vesistö päästöjä sekä lisätään hiilinieluja.

Pinta- ja pohjavesien tilaa parannamme maakuntaa koskevien vesienhoitosuunnitelmien ja Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman (2022–2027) yhteistyöryhmän kautta. Jatkossa asioita edistetään myös sektorikohtaisissa ryhmissä, joissa mukana on ELY-keskuksen edustajien lisäksi muita keskeisiä toimijoita. Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus ja haitalliset aineet painottuvat aiempaa voimakkaammin toimenpiteiden suunnittelussa ja valinnassa. Ympäristönsuojelun valvontatoimenpiteissä kiinnitämme toiminnanharjoittajien huomiota vesienhoidon toimenpideohjelman tavoitteisiin. Toimenpideohjelmaa pyritään jalkauttamaan myös vesiensuojelun tehostamisohjelman hankkeiden kautta.

Edistämme osaltamme haja-asutuksen jätevesisäädännön toteuttamista. Tuemme rakennettujen vesistöjen kunnostuksia osana tulvariskien hallinnan ja vesienhoidon toteuttamista sekä jatkamme virtavesien kunnostusten tukemista yhteistyössä kalatalousviranomaisen kanssa.

Mittari: *Itämeren ja vesien hyvä tila (sanallinen).*

- Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelmassa järjestettävä teemahaun järjestäminen.
- Uuden pinta- ja pohjavesien seurantaohjelman käynnistäminen.
- Pohjavesialueiden rajauksen ja luokituksen loppuunsaattaminen.
- Vesiensuojelun tehostamisohjelman kautta rahoitettujen hankkeiden lukumäärä.

Mittari: *Vesistö kunnostusten edistäminen (kpl/kpl) (sanallinen).*

- Ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön tukemien vesistö kunnostushankkeiden lukumäärä 14/11 (alkavat/päättyneet). Näistä YM:n rahoittamia 10/8 (alkavat/päättyneet).

1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys

Tavoite: *Tuetaan kestävästä kaupunkikehitystä. Kaupunkiseutujen kestävyys ja elinympäristön laatu paranevat. Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys ja kehittyvät liikennepalvelut ja toimivat yhteydet edistävät ihmisten arjen sujuvuutta ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja mahdollistavat eri alueiden vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä kaikkialla maassa/erityyppisillä alueilla.*

Tuemme kestävien liikennemuotojen käyttöönottoa sekä liikenneturvallisuuden parantamista yhdessä kuntien kanssa. Osallistumme Jyväskylän seudun MAL-sopimuksen toimeenpanoon, jonka tavoitteena on mm. edistää vähähiilistä ja kestävä

yhdyskuntarakennetta sekä sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Samalla mahdollistetaan sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus. Liikennejärjestelmätyön tavoitteena on kasvattaa kestävien liikkumismuotojen osuutta liikennesuoritteesta, parantaa liikenneturvallisuutta ja lisätä työpaikkojen ja palveluiden saatavuutta. Käynnistämme vuoden 2022 aikana toimenpiteitä, joilla kehitetään kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita, julkisen henkilöliikenteen toimivuutta sekä liikenneturvallisuutta.

Tuemme vaikutuksiltaan merkittävien yleis- ja asemakaavojen laatimista huomioimalla valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Edistämme olemassa olevan rakennuskannan parempaa hyödyntämistä vaihtoehtona uudisrakentamiselle.

Edistämme kaupunkiseutujen ja maaseudun vuorovaikutusta. Lisäämme maaseudun elinvoimaa ja tuemme yritysten menestymistä maaseudulla. Maaseudun asukkaiden elinoloihin vaikutamme olemalla mukana kehittämässä maaseudun palvelurakennetta. Toimimme aktiivisena ja toimintaympäristön muutoksiin nopeasti reagoivana aluekehittämistoimijana yhteistyössä maakunnan liiton ja muiden alueellisten kumppaneiden kanssa. Aluekehitystyön ja -rahoituksen suuntaamisessa ja yhteensovittamisessa tullaan huomioidaan uusi maakuntaohjelma ja muut aluekehittämistä ohjaavat linjaukset. Osallistumme valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen toimeenpanoon sekä maakunnan aluekehittämiskeskusteluprosessiin.

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne (vähintään 20as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä (%)) (TA)	62	62,5	63	63,5

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari a): Alueiden kehittämisen painopisteet (sanallinen).

- Jyväskylän seudun MAL-sopimuksen puitteissa käynnistämämme kehittämistoimenpiteet.
- Kestävien liikkumismuotojen osuus liikennesuoritteesta kasvaa.
- Maaseudun palvelujen kehittämiseen myönnetyn hankerahoituksen määrä (MSR).
- Myönnetyn EAKR- ja ESR-rahoituksen kokonaismäärä vuonna 2022.

Mittari b): Alueidenkäytön edistämisen painopisteet (sanallinen).

- Kaikkien maakunnan kuntien kanssa käytävät kehittämiskeskustelut, joissa teemoina ovat kestävä aluerakenne, ilmastonmuutoksen huomioonottaminen ja MRL:n uudistaminen.

- Yleis- ja asemakaavoitusta koskevien viranomaisneuvottelujen ja kunnille annettavien kaavalausuntojen lukumäärä.

1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite

Strategisten tulostavoitteiden lisäksi ELY-keskus toteuttaa aluekohtaisia strategisia tavoitteita olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Kaikki ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin, EU-osarahoitteisiin ohjelmiin ja suunnitelmiin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat aktiivisesti toimintansa uudistamiseen ja ottavat järjestelmät käyttöön, kehittävät osaamistaan, hyödyntävät tietoa päätöksenteossaan ja toimintansa kehittämisessä. ELY-keskuksen kehittämisen painopisteiden ja toiminnan osalta toteutetaan säännöllisesti CAF-arviointi. ELY-keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi osallistuen aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.*

Sitoudumme uudistamaan ja kehittämään toimintaamme itsenäisesti ja yhdessä valtionhallinnon toimijoiden sekä muiden sidosryhmien kanssa. Kaiken kehittämistoiminnan tavoitteena on ylläpitää kykyämme vastata toiminnallemme asetettuihin tavoitteisiin.

Vuosittain asetettavien kehittämistavoitteiden määrittelyssä hyödynnämme eri lähteitä (mm. VMBaro, asiakastyytyväisyys- ja sidosryhmäkyselyt, esimiesfoorumit, YT-toimikunta). Laadun ja toiminnan kehittämisryhmä, jossa on edustus myös TE-toimistosta, huolehtii eri lähteistä havaittujen kehittämiskohteiden koostamisesta ja niiden muuntamisesta yhteisiksi kehittämistoimenpiteiksi. Ryhmä seuraa valittujen kehittämistoimenpiteiden ja strategioiden tavoitteiden toteutumista, jotka tuodaan tiedoksi johtoryhmälle ja henkilöstölle kehittämissalkun kautta sekä viestimällä toimenpiteiden edistymisestä säännöllisesti mm. henkilöstöinfoissa. Vuonna 2021 ei suoritettu CAF-arviointia.

Keski-Suomen ELY-keskuksen viestinnän tavoitteena on lisätä palveluidemme ja toimintamme tunnettuutta asiakkaiden, sidosryhmien ja kansalaisten parissa. Panostamme viestinnän saavutettavuuteen ja ajantasaisuuteen sekä vahvistamme asiantuntijuuden ja toimintamme vaikuttavuuden esille tuomista. Valitsemme vuosittain viestinnän painopisteet ja tuemme viestintästrategiaan asetettujen tavoitteiden toteutumista. Osallistumme yhteiskunnalliseen keskusteluun mm. ottamalla harkinnan mukaan kantaa sekä lehdistön toimittamiin kirjoituksiin että mielipidekirjoituksiin. Seuraamme aktiivisesti tehtäviämme koskevaa keskustelua sosiaalisessa mediassa ja tarvittaessa reagoimme siihen. Tuotamme säännöllisesti alueelliseen maakuntalehteen kolumnia yritysten ja työelämän

kuulumisista sekä ylläpidämme omaa blogia. Mediaseurannan kautta seuraamme näkyvyyttämme julkisuudessa eri medioissa.

Tavoite: *ELY-keskuksen palvelut ja palveluprosessit ovat tehokkaita, helposti saavutettavissa, asiakastarpeet huomioivia ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta huolehditaan. Palveluiden laatua arvioidaan toimialaohjauksessa. Lisätään innovatiivisten hankintojen käyttöä. Edistetään sosiaalisten, ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista julkisten hankintojen kautta. Saumattomat palveluprosessit mahdollistavat yritystoimintaa ja tukevat uuden yritystoiminnan syntymistä.*

Keskeisenä tavoitteenamme on tarjota asiakkaille laadukas ja vuorovaikutteinen asiakaskokemus. AVI-ELY-strategian tavoitteiden mukaisesti kehitämme Aluehallintoviraston ja ELY-keskuksen yhteisiä asiakaspalveluprosesseja mm. viemällä käytäntöön OHKE-hankkeessa toimiviksi todettuja toimintatapoja. ELY-keskuksille laaditun asiakkuusstrategian toimeenpanosuunnitelma tulee osaltaan tukemaan tarjoamiemme palveluprosessien laadukkuutta, asiakaslähtöisyyttä ja yhdenvertaisuutta. Asiakkuusstrategian tavoitteiden edistäminen huomioidaan Keski-Suomen ELY-keskuksen vuodelle 2022 valittavien kehittämistoimenpiteiden sisällöissä.

Vuonna 2021 käynnistynyt Kestävä Elinvoimatiimi jatkaa osaltaan työtä vastualueiden temaattisen yhteistyön lisäämiseksi Keski-Suomen ELY-keskuksessa ja TE-toimistossa. Samalla tiimin tehtävänä on lisätä Keski-Suomen ELY-keskuksen ja TE-toimiston näkyvyyttä ja tunnettavuutta aluekehittäjänä.

Tavoite: *ELY-keskukset edistävät osaltaan uuden teknologian hyödyntämistä joustavan ja paikariippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi.*

Etätyö on juurtunut yhdeksi luonnolliseksi työskentelytavaksi. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus laajaan etätyöhön myös virallisen etätyösuosituksen päätyttyä. Tämä huomioidaan johtamiseen, viraston sisäiseen yhteistyöhön ja henkilöstön hyvinvointiin sekä työviihtyvyyteen liittyvissä toiminna. Hyödynnämme ennakkoluulottomasti uudenlaisia sovellusten ja digitaalisten ratkaisujen käyttöä työskentelyn tukemiseksi. Tarjoamme asiakkaille mahdollisuuksien puitteissa myös etä- ja hybridipalveluja esimerkiksi valvontojen ja tarkastusten yhteydessä. Henkilöstöä kannustamme ylläpitämään ja kehittämään osaamistaan digitaalisten työkalujen käytön osalta. Tarjoamme tarvittaessa toimitilojamme myös muiden ELY-keskusten henkilöstön käyttöön.

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys	>4	>4	>4	>4
ELY-keskuksen asiakaspalvelutyytyväisyys (kokonaistulos) (TA)	>4	>4	>4	>4

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari: *Innovatiiviset julkiset hankinnat (sanallinen).*

Jatkamme innovatiivisia hankintoja mm. TE-palvelujen ja teiden kunnossapitoon liittyvissä hankinnoissa. ESR-rahoitteinen Laava-hanke jatkaa tulosperustaisten TE-palveluhankintojen kehittämistyötä. Liikenteen urakkahankintojen osalta jatkamme Velho-järjestelmän käyttöönottoa ja edistämme HHJ-järjestelmän hyödyntämistä. Maanteiden ylläpitoon, korjauksiin ja investointeihin liittyvien hankintojen osalta tehostamme laadunvalvontaa mahdollisuuksien mukaan digitaalisia keinoja hyödyntäen sekä huomioimalla tienpidon turvallisuusjohtamisjärjestelmän vaatimukset. Tehostamme maanteiden hoitourakoiden kustannushallintaa ja koulutamme urakkamallia hankinnan tilaajille.

Tavoite: *Vahvistetaan alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja osaamisverkostoja, lisätään sähköistä asiointia ja hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan ja asiakaslähtöisen asiointin kehittämiseen. Parannetaan asiakaspalvelua pitämällä asiakkaiden kannalta keskeiset tietovarannot ajan tasalla ja huolehtimalla ajantasaisesta viestinnästä.*

Kannustamme asiakkaitamme käyttämään sähköisiä asiointikanavia ja olemme aktiivisesti mukana kehittämässä uusia digitaalisia asiakaslähtöisen asiointin ratkaisuja yhdessä KEHAn, ohjaavien tahojen sekä muiden valtion aluehallinnon edustajien kanssa. Lisäämme ajantasaisella ja mielenkiintoa herättävällä viestinnällä palveluidemme ja toimintamme tunnettua sekä olemassa olevien että uusien asiakkaiden parissa.

Tavoite: *ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle on käynnistetty yhteisen digikehitysohjelman toteutus KEHA-keskuksen koordinoimana. Osana Digikehitysohjelmaa panostetaan virastokokonaisuuden digikyvykkyyden nostamiseen, siirrytään palvelukohdaisesta/vastuualuekohtaisesta kehittämisestä toimijoiden yhteentoimiviin asiakaslähtöisiin palveluihin – kokonaistavoitteena on siirtyä eGovernment -tasolta Digital Government -tasolle vuoteen 2025 mennessä.*

Sitoudumme osallistumaan KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen kehittämiseen ja palvelujen digitalisaatioon. Vuonna 2022 toteutetaan digikyvykkyyden ulkoinen asiantuntija-arviointi ja ELY-keskusten yhteisen tuloksen tavoitteeksi on asetettu > 3,1 (asteikko 1–5).

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti, %	100	100	100	100

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteutuminen (%)	100	100	100	100

Mittari: Tietoturvan taso (sanallinen).

Toteutamme tietoturvan ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä ohjeistuksen mukaisesti. Huolehdimme maksajavirastotoiminnan ISO/IEC 27001:2013 vaatimusten mukaisesta tietoturvatyöstä. Tietoturvavastaavamme toimii KEHA-keskuksen Tietoturva- ja tietosuoja-asioiden yhteistyöryhmässä, ryhmän tuloksia tullaan jalkauttamaan ELY-keskuksen toimintaan. Tietoturva ja -suoja-asioista pidämme infotilaisuuksia henkilöstölle ja kannustamme omatoimiseen oppimiseen (esim. eOppiva). Seuraamme tietoturva- ja tietosuojakurssien suorittaneiden määrää.

Keski-Suomen ELY-keskus on tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintayksikkö, joka noudattaa yhteistä ELY/TET/KEHA -tiedonhallintamallia sekä osallistuu tiedonhallintamallin kehittämiseen ja ylläpitoon siihen asetettujen yhteistyöryhmien kautta. Ylläpidämme tietoturva ja riskienhallintadokumentit ajantasaisina tiedonhallintalain mukaisesti

3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.

Toteutamme hyvää henkilöstöpolitiikkaa kehittämällä johdon ja esimiesten osaamista laadukkaan johtamisen varmistamiseksi. Jaamme henkilöstölle tietoa ajantasaisesti ja läpinäkyvästi. Puutemme mahdollisiin havaittuihin epäkohtiin välittömästi ja ratkaisukeskeisesti. Kannustamme henkilöstöä osaamisensa kehittämiseen, mikä luo perustaa työssä onnistumiselle sekä työntekijöiden hyvinvoinnille. Viestimme aktiivisesti työhyvinvoinnin kehittämiseen liittyvistä toimista. Vuosittaisissa kehittämiskohteissa huomioidaan myös johtamiseen, osaamisen ja työhyvinvointiin liittyvät näkökulmat.

Mittari	2022 Tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite
Henkilöstöbarometrin tyytyväisyysindeksi (TA)	>3,6	>3,6	>3,6	>3,6

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät

Rakennerahastotoiminnan hallinnointi Länsi-Suomen alueella

Keski-Suomen ELY-keskus toimii välittävänä toimielimenä eli ns. RR-ELYnä Länsi-Suomessa Keski-Suomen, Pirkanmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan alueilla. Tehtäviin kuuluvat välittävän toimielimen rakennerahastotoimintaan liittyvät tehtävät

Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta

Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen kilpailuttamista, sopimuskauden aikaa ja takuuaikaa koskevat ELY-keskukselle kuuluvat tehtävät Keski-Suomen ja Pohjois-Savon ELY-keskusten toimialueella (ns. Itäinen hankinta-alue). Hankinta-alueen toiminnasta, tavoitteista ja resurssoinnista käydään vuoropuhelu yhdessä Väyläviraston ja ELY-keskusten liikennevastuualueiden kanssa, osana vuoden 2022 toiminnan suunnittelua. Toimintaa seurataan vuoden 2022 aikana Väylävirastolle väliraportointien yhteydessä sekä säännöllisesti Väylävirasto-ELY-verkostoyhteistyössä, mm. toiminnan-ohjausverkon tapaamisissa noin kerran kuussa.

Ympäristökasvatuksen yhteensovittamis- ja asiantuntijatehtävät

Yhteensovittamis- ja asiantuntijatehtävät siten kuin ympäristöministeriö tarkemmin määrää. Tehtävään sisältyy ympäristöhallinnon harkinnanvaraisten valtionavustusten hallinnointi ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustusten osalta.

5 Voimassaolo ja seuranta

Tulossopimuksessa asetettuja strategisten tulostavoitteiden toteutumista seurataan poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja osana kunkin hallinnonalan toimialaohjauksen menettelyjä. Tulostavoiteasiakirjassa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tulostavoitteista sovitaan vuodelle 2022 sitovasti. Vuosien 2023-2025 tavoitteista sovitaan alustavasti. Tulostavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa.

5.1 Liite

ELY-keskusten toimintamenomäärärahaajako.

13.12.2021

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme osaltamme vuoden 2022 tavoitteet. Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Marja-Riitta Pihlman, ylijohtaja

Maa- ja metsätalousministeriö

Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö

Ruokavirasto

Antti-Jussi Oikarinen, pääjohtaja

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö

Ympäristöministeriö

Juhani Damski, kansliapäällikkö

Väylävirasto

Kari Wihlman, pääjohtaja

Väylävirasto

Mirja Noukka, toimialajohtaja

Keski-Suomen ELY-keskus

Jukka Lehtinen, ylijohtaja

Keski-Suomen ELY-keskus

Kari Lehtinen, johtaja

13.12.2021

Keski-Suomen ELY-keskus

Pirkko Melville, johtaja

ELY-KESKUS	Jako 2021 (pl. kertaluonteiset, matkat, muut menot, virkistys)	Matkat, muut menot ja virkistys	Palkkausten tarkistus	Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen	Metsitys-tukeen liittyvät tehtävät	Öljylämmityksestä luopumis-avustusten käsittely	POMA hankinta-resurssit	Muut muutokset	MÄÄRÄRAHA YHTEENSÄ
Uusimaa	13 456 500	469 150	99 000	261 000	0	0	381 400	515 800	15 182 850
Varsinais-Suomi	12 407 100	689 150	91 200	78 300	243 600	0	171 700	115 000	13 796 050
Satakunta	2 244 100	116 400	16 500	52 200	0	0	63 700	0	2 492 900
Häme	5 962 200	207 050	43 800	52 200	0	0	118 500	-10 000	6 373 750
Pirkanmaa	6 578 900	374 300	48 400	78 300	0	552 300	147 800	166 000	7 946 000
Kaakkois-Suomi	8 760 100	419 050	64 400	78 300	0	0	137 400	0	9 459 250
Etelä-Savo	4 569 000	195 050	33 600	26 100	0	0	52 000	245 000	5 120 750
Pohjois-Savo	7 509 100	401 650	55 200	52 200	0	0	108 900	0	8 127 050
Pohjois-Karjala	3 938 500	160 500	29 000	26 100	60 900	0	57 800	0	4 272 800
Keski-Suomi	9 337 900	368 800	68 700	52 200	243 600	0	106 100	0	10 177 300
Etelä-Pohjanmaa	9 953 600	514 750	73 200	52 200	0	0	63 000	0	10 656 750
Pohjanmaa	3 129 300	171 600	23 000	52 200	0	0	80 700	0	3 456 800
Pohjois-Pohjanmaa	9 050 700	441 600	66 600	78 300	243 500	0	132 900	79 000	10 092 600
Kainuu	3 613 400	186 000	26 600	52 200	0	0	38 100	0	3 916 300
Lappi	9 111 700	492 350	67 000	52 200	0	0	80 000	25 000	9 828 250
KEHA oma toiminta	24 035 400	900 800	176 800	0	0	639 910	0	376 000	26 128 910
KEHA/ELY-keskusten yhteiset menot	36 120 368	0	0	156 000	118 400	178 100	260 000	159 200	36 992 068
TE-ASPAs	5 036 600	0	37 000	0	0	0	0	0	5 073 600
YHTEENSÄ	174 814 468	6 108 200	1 020 000	1 200 000	910 000	1 370 310	2 000 000	1 671 000	189 093 978